

УДК 658.152

*В. В. Бутенко,
асистент кафедри економічної теорії,
Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова*

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ДЕФІНІЦІЙНІ КОНТУРИ

V. Butenko,
assistant of Odessa, National University named after I. I. Mechnykov

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE ENTERPRISE: THE ECONOMIC CONTENT AND DEFINITIONAL CONTOURS

Розглянуто сутність інвестиційної привабливості підприємств та факторів, що на неї впливають. Досліджено методи формування інвестиційної привабливості підприємств, визначено їх переваги та недоліки. З'ясовано відсутність одностайного підходу до інвестиційної привабливості підприємства, що потребує подальшого дослідження.

The author focuses on the essence of investment appeal of enterprises and the factors that contribute to it. Methods of evaluation of investment appeal of enterprises are identified, their advantages and disadvantages are determined. The author also justifies that there is absence of unanimous approach to the evaluation of investment attractiveness of enterprises that requires further research.

*Ключові слова: інвестиційний клімат, інвестиційні потоки, інвестиційна привабливість.
Key words: investment climate, investment flows, investment attractiveness.*

ВСТУП

Для залучення інвестиційних ресурсів підприємство повинно відповідати ряду характеристик, тобто бути інвестиційно привабливим. Формування інвестиційної привабливості підприємства необхідно для забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості; структурної перебудови виробництва; створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємств; вирішення соціальних проблем: інвестиції необхідні для забезпечення ефективного функціонування підприємств, їхнього стабільного стану й у зв'язку з цим вони використовуються для досягнення подальшого розширення і розвитку виробництва, відновлення основних виробничих фондів, підвищення технічного рівня праці й виробництва та ін. [1].

Значення проблеми інвестиційного забезпечення підприємств птахівництва підсилюється тим, що високотехнологічна галузь даного підприємства відрізняється швидкими темпами відтворення, пропонує необхідність постійного створення та розповсюдження нововведень на базі привабливості зовнішніх і внутрішніх інвестицій [2]. Сучасна науково-технічна й технологічна новизна виготовлення українського птахопродукту не дозволяє успішно конкурувати з зарубіжними компаніями. У зв'язку з цим постало завдання розробки та реалізації комплексу організаційно-економічних заходів, які б сприяли підвищенню

інвестиційної активності галузі та привабливості для інвесторів птахівничих комплексів.

Вирішення даної проблеми базується на системі методичних положень і наукових позицій, згідно з якими, обмежений ріст капіталу в бройлерному птахівництві не може забезпечити необхідного для прискорення інноваційного розвитку притоку інвестиційних ресурсів [2, с. 31].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В економічній літературі немає єдиного підходу до визначення сутності поняття "інвестиційна привабливість підприємства". Це питання розглядали як вітчизняні, так зарубіжні дослідники, зокрема В.Г. Андрійчук, В.А. Борисова, І.О. Бланк, В.М. Геець, І.Ю. Гришова, О.М. Галицький, М.Я. Дем'яненко, І.О. Крюкова, А.М. Кузьменко, М.Й. Малік, Ю.О. Лупенко, О.В. Ніколюк, І.Н. Топіха, П.Т. Саблук, А.А. Федулова, Т.С. Шабатура та ін. [1—13]. Проте, прогресивні зміни в техніці й технології в конкуренції з міжнародними компаніями з виробництва м'яса бройлерів можливе при формуванні у вітчизняному птахівництві організаційно-економічного механізму розвитку інвестиційної активності та практичного застосування адекватних інструментів для привабливості в бройлерно-птахівничий продовольчий комплекс внутрішніх, державних та іноземних інвестицій

Таблиця 1. Підходи до визначення дефініції "інвестиційна привабливість"

Дослідники	Ознака	Визначення
Должанський І.З. [4]	Інвестиційна привабливість як ефективність	Під інвестиційною привабливістю розуміє існування економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей у цінні папери (акції) за мінімальним рівнем ризику.
Методика [15]	Інвестиційна привабливість як можливість для інвесторів	Інвестиційна привабливість – це можливість отримання прибутку при вкладанні грошей в цінні папери підприємства.
Фльорко В.А.[5]	Інвестиційна привабливість як порівняльний показник	Інвестиційна привабливість підприємства дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіше інших для вкладення наявних коштів.
Бурковець О.С. [6]	Інвестиційна привабливість як сукупність факторів	Інвестиційна привабливість - це сукупність деяких факторів, об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції
Галицький О.М. [9]	Інвестиційна привабливість як механізм оптимізації інвестиційних потоків	Інвестиційна привабливість – це інтегрована комплексний показник оцінки оптимізації інвестиційних потоків підприємства.
Черваньов Д.М. [14]	Інвестиційна привабливість як характеристика фінансової безпеки	Інвестиційна привабливість безпосередньо пов'язана з фінансовою безпекою бізнесу та захищеністю комерційних інтересів власників
Крюкова І.О. [11]	Інвестиційна привабливість як результат оптимізації інвестиційних потоків та економічної безпеки підприємства	Синхронізація та оптимізація інвестиційних потоків у часі за обсягами, структурою, вартістю, визначають рівень платоспроможності, фінансової стійкості, захищеності комерційних інтересів власників та інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта інвестування.

* Розроблено автором.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є критичний аналіз підходів до тлумачення економічної категорії "інвестиційна привабливість підприємств", виявлення їх недоліків при використанні в сучасних умовах трансформації економічних процесів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Надання вітчизняних науковців-аграрників свідчить, що інвестиційна привабливість — це відносне поняття, що відображає думку певної групи інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості та вартості фінансових ресурсів у тій або іншій державі, регіоні або галузі. З іншого боку, це сукупність деяких об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції. Тобто, якщо інвестиційну привабливість підприємства розглядати в якості показника, який характеризує можливість генерування максимального прибутку, її оцінку необхідно проводити на підставі аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Якщо інвестиційну привабливість підприємства ототожнювати з інвестиційним ризиком, який визначає вірогідність фінансових втрат інвестора, то для її визначення необхідна якісна та кількісна оцінка фінансового ризику та вірогідності банкрутства підприємства. Визначаючи інвестиційну привабливість як міру ефективності фінансових потоків, для її аналізу необхідна оцінка рівня рентабельності підприємства (табл. 1).

На наш погляд, вдалим є визначення Шабатури Т.С., який безпосередньо пов'язує інвестиційну привабливість із фінансовою безпекою та захищеністю інтересів бізнесу. Особливої актуальності така характеристика набуває в період кризових трансформацій галузі птахівництва під впливом світових та внутрішніх економічних викликів. Лише в умовах стабільної захищеності інтересів бізнесу можлива активізація інвестиційних потоків у галузь птахівництва, що підтверджують узагальнюючи висновки досліджень.

Формування теоретико-методологічного інструментарію інвестиційної привабливості підприємств птахівництва відбувається під впливом деформацій інвестиційного поля та знаходить своє застосування в безпосередній єдності з практичною діяльністю. Тому, при визначенні дефініційних контурів інвестиційної привабливості підприємств птахівництва неможливо не враховувати інвестиційну ситуацію та інвестиційний клімат аграрної сфери.

За даними досліджень Інституту стратегічних досліджень [12; 13], під час кризи відбулось стрімке згорання інвестиційного процесу в Україні, обсяг інвестованих власних коштів підприємств скоротився у 2010 р. до 115,0 млрд грн., що значно нижче показника 2008 р. (161,3 млрд грн.). Процес відновлення інвестиційної активності підприємств у післякризовий період розпочався у 2011 р. — за рік за рахунок власних коштів підприємствами було інвестовано близько 152,3 млрд грн. У 2012 р. зберігалась позитивна динаміка інвестиційних

процесів. За січень-вересень приріст капітальних інвестицій в цілому по Україні становив 17 %. Тривало нарощування інвестиційних ресурсів підприємств — за січень-вересень 2012 р. підприємства за рахунок власних коштів профінансували 61,2 % капітальних інвестицій — 108,6 млрд грн., що помітно більше порівняно з відповідним періодом попереднього року (90,2 млрд грн.).

Означені тенденції не могли не вплинути на критерії формування та зміст поняття "інвестиційна привабливість" для підприємств птахівництва. Дефініційні аспекти інвестиційної привабливості підприємств птахівництва все більш зводяться до основних вимірів економічної безпеки підприємств, а економічна природа цих економічних категорій доповнюється взаємообумовленими характеристиками. Так, Лебедева В.В., досліджуючи конкурентну стійкість підприємств аграрної сфери та методи її управління, акцентує увагу на спорідненості понять інвестиційної привабливості, конкурентної стійкості та фінансової безпеки, зазначаючи, що підходи до управління конкурентною стійкістю безпосередньо залежать від показників рівня ризиків комерційної діяльності, що формують фінансову безпеку підприємства, та інвестиційного потенціалу, який характеризує інвестиційну привабливість галузі та фінансове забезпечення [10].

Крюкова І.О. зазначає, що дослідження ресурсно-функціонального підходу до визначення сутності економічної безпеки підприємства в якості його основних переваг дозволяють виділити системність такого підходу до проблеми дослідження, врахування внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують економічну безпеку, системи індикаторів її оцінювання [11].

Поряд з цим, посилення процесів інтеграції, інформатизації, диверсифікації діяльності сучасних суб'єктів господарювання зумовлює необхідність дослідження господарської діяльності підприємств у постійному русі, циклічності та переходу від одного стану в інший. Тобто, інвестиційний менеджмент у сучасній теорії фірми розглядається не як статичний процес управління ресурсами, а як динамічний процес управління потоками. Такий підхід призвів до формування сучасної концепції управління інвестиційними потоками та аналізує інвестиційну привабливість підприємства птахівництва як результат формування, розподілу та спрямування інвестиційних потоків. У зв'язку з цим, вважаємо доцільним, розглядати інвестиційну привабливість підприємства в контексті системно-потокового підходу до управління його інвестиційною діяльністю. У сучасних умовах вчені, які займаються дослідженням

потокового методу управління господарською діяльністю, погоджуються, що синхронізація та оптимізація інвестиційних потоків у часі за обсягами, структурою, вартістю, визначають рівень платоспроможності, фінансової стійкості, захищеності комерційних інтересів власників та інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта інвестування [6; 9].

На найближчу перспективу дослідниками [9; 12; 13] визначена низка ризиків, що можуть суттєво знизити інвестиційну привабливість підприємств птахівництва, а саме:

- погіршення фінансового становища підприємств унаслідок поступового уповільнення динаміки економічних процесів (за результатами січня-жовтня 2012 р. обсяг промислового виробництва зменшився на 1,4 % до відповідного періоду попереднього року, обсяг валової продукції сільського господарства — на 5,1 %);

- погіршення доступності кредитних ресурсів для реального сектора економіки (високі ставки кредитів та умови доступу до їх отримання) через загострення ситуації у фінансово-банківській сфері держави;

- ризики зменшення обсягів іноземного інвестування капіталовкладень в Україні (яке і так є дуже незначним — лише 2,8 % у структурі капітальних інвестицій у 2011 р.) внаслідок нестійкості процесу відновлення світових потоків прямого іноземного інвестування;

- проблема неврегульованості питань корпоративного управління, недотримання прав міноритарних акціонерів щодо участі в управлінні та отриманні достовірної інформації про діяльність акціонерного товариства, розподіленні дивідендів за підсумками діяльності товариств та неможливість перевірити правдивість даної інформації [7], а відтак — впливати на формування інвестиційної стратегії підприємств;

- збереження проблеми несприятливого інвестиційного клімату* [8] як інтегральної характеристики, що включає недосконалу інституційно-правову базу, нерозвинений фондовий ринок, нестійкість фінансово-кредитної системи, надмірний податковий тиск, неефективне використання амортизаційних відрахувань, неефективність регуляторної діяльності, низький рівень захисту прав приватних інвесторів, високий рівень корупції у сфері інвестиційної діяльності тощо.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження з'ясовано відсутність одностайного підходу до інвестиційної привабливості підприємства, що потребує подальшого дослідження. У зв'язку з цим, вважаємо доціль-

* За результатами дослідження, що проводилося за ініціативою Державної податкової служби України за підтримки реалізації польового етапу компанією Research & Branding Group, індекс інвестиційної активності в Україні у квітні 2012 р. становив 4,23 за 10-бальною шкалою. 8,3 % респондентів оцінюють інвестиційний клімат в Україні як дуже поганий, 35,5 % — близький до дуже поганого, близько 50 % — як нейтральний і лише 4,5 % інвесторів — як добрий. Водночас 27,7 % респондентів очікували погіршення інвестиційного клімату протягом наступних 6 місяців.

ним розглядати інвестиційну привабливість підприємства в контексті системно- потокового підходу до управління його інвестиційною діяльністю. У сучасних умовах дослідження потокового методу управління господарською діяльністю свідчать, що синхронізація та оптимізація інвестиційних потоків у часі за обсягами, структурою, вартістю, визначають рівень платоспроможності, фінансової стійкості, захищеності комерційних інтересів власників та інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта інвестування.

Література:

1. Петраев А.В. Факторы инвестиционной привлекательности. Методика оценки инвестиционной привлекательности региона (отрасли, предприятия) [Електронний ресурс] / А.В. Петраев. — Режим доступу: http://scholar.google.com/scholar_host?q=info:_nsH32I54wJ:-scholar.google.com/&output=viewport&pg=217

2. Нечаев В.И. Инвестиции как основной фактор реализации научно-технического прогресса в бройлерном птицеводстве / В.И.Нечаев // Предприятия АПК в рыночной экономике. — 2010. — №11. — С. 30—33.

3. Куян Н. Производство мяса бройлеров и пищевого яйца на крупнейших птицефабриках Луганской области / Н. Куян // Эффективное птицеводство. — 2011. — № 1. — С. 5.

4. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: [Навч. посібник] / І.З.Должанський, Т.О.Загорна. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.

5. Фльорко В.А. Ризик неточної оцінки інвестиційної привабливості підприємства / В.А. Фльорко // Економіка промисловості. — 2004. — № 1. — С. 107—119.

6. Бурковець О.С. Підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / О.С. Бурковець; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2006. — 18 с.

7. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/investorsrights/>

8. Качество инвестиционного климата и уровень инвестиционной активности в Украине (17 апреля 2012 г.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rb.com.ua/rus/marketing/research/8429/>

9. Галицький О.М. Тенденції відновлення інвестування м'ясопереробної галузі України / О.М.-Галицький // Інноваційна економіка: науковий журнал. — 2012. — № 5(31). — С. 43—49.

10. Лебедева В.В. Управління конкурентною стійкістю аграрних підприємств / В.В. Лебедева // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — Вип. 2 (5) — Т.1. — Полтава: ПДАА, 2012. — С. 139—145.

11. Крюкова І.О. Формування фінансової безпеки аграрних підприємств / І.О. Крюкова // Облік і фінанси: науково-виробничий журнал. — № 4 (58). — 2012. — С. 41—44.

12. Русан В.М., Собкевич О.В., Юрченко А.Д. Організаційно-економічні інструменти державної аграрної політики в Україні. Аналітична доповідь / В.М. Русан, О.В. Собкевич, А.Д. Юрченко. — К.: НІСД, 2012. — 31 с.

13. Собкевич О.В., Русан В.М., Юрченко А.Д., Скороход В.О. Розвиток аграрного виробництва як передумова забезпечення продовольчої безпеки України. За редакцією к. е. н., с. н. с., засл. економіста України Я.А. Жаліла. Аналітична доповідь / О.В. Собкевич, В.М. Русан, А.Д. Юрченко, В.О. Скороход. — К.: НІСД, 2011. — 39 с.

14. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: навч. посіб. / Д.М. Черваньов. — К.: Знання-Прес, 2003. — 622 с.

15. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [Електронний ресурс] / Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 № 22. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0214-98>

Стаття надійшла до редакції 27.03.2013 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА: "САММІТ", "ІДЕЯ", "БЛІЦІНФОРМ", "KSS", "МЕРКУРІЙ", "ПРЕСЦЕНТР", "ВСЕУКРАЇНСЬКА ПЕРЕДПЛАТНА АГЕНЦІЯ", "ФЛОРА", "ПЕРІОДИКА", "КОБЗАР", "ДІАДА", "ДОНБАС ДЕ-ЮРЕ", "ДІЛОВА ПРЕСА", "ФАКТОР"